Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia Aristotelica-Thomistica - Cod. Ettenheim-Münster 226

Endel, Roman
Majer, Ferdinand

[s.l.], 1731-1732

Articulus secunda

urn:nbn:de:bsz:31-120354

Visual Library

Articulus Secundus
De Regulis Suppositionum

ad hoc ut cognoscamus quoniam in quolibet propositione habeat suppositionem mutuo necesse attendere ad terminos syncategorematicos; qui ideo dicuntur signa quod faciunt terminos communes in suppositione signis latentibus naturaliter; ita et ea non ducunt in suppositione quoniam artificialiter. Sunt autem talia signa affirmativa aut negativa, universalia aut particularia; affirmativum universale est omnis, quilibet; negativum universale, nullus; affirmativum particulare aliquis, quidam et particulare negativum aliquis non, aut termini alii his terminis aequivalentes; idem cum termini subjectum quam praedicatum post suppositione ... aliquas resp. quoniam ... suppositio.

Regula pro Suppositione Subiecti

Num. 9ius. 1a Regula. Subjectum habens signum universale aut affirmativum aut negativum simpliciter supponit distributive vel collective; distributive si praedicatum cum singulis subjecti individuis repetitur, ut ex. omnis homo est animal; si autem non ita repeti potest supponit collective, ut omnes Apostoli sunt duodecim. Signum universale quilibet tantum ad distributivam non autem ad collectivam applicari potest; non enim possum dicere quilibet Apostoli sunt duodecim bene vero omnes Apostoli; quidam autem terminus signum universale affirmativum quam negativum supponat distributive, ratio est, quod alias verificarentur contradictoria omnis homo est animal, si non de ubique distributive sumeretur, aliquis homo non est animal. item nullus homo est lapis, sed aliquis homo est lapis.

Num. 10mus. 2a Regula. Subjectum affectum signo particulari supponit disjunctive idque vel determinate vel confuse. determinate, quando praedicatum ad hoc ut vera sit propositio de quodam determinato debet verificari, etiamsi ille determinatus nobis incognitus sit, ex. ex. aliquis homo est scribens, dummodo determinatus aliquis scribat, etiamsi is nobis incognitus sit. colligitur haec suppositio determinata ex praedicato, cum id dicit actum aliquem vel quasi actum ut ex: actum dicit, aliquis oculus videt; quasi actum, aliqua arbor est cedrus. Non autem quod huic propositioni aliquis homo scribit, sit ... quidem si pluribus disjunctive homines potest applicari, uti sunt, cum in auditorio plures scribunt; verum enim sit de uno determinate verificatur quod hic vel ille vel quis scribat, et hinc manet suppositio determinata. Confusa est, quando non est major ratio, quare de hoc subjecto potius quam de altero praedicatum verificetur ex. aliquis oculus est necessarius ad videndum, quia non est major ratio, cur oculus dexter quam sinister sit magis necessarius ad

videndum: nisi si pro audiens qui erat monoculus: tunc enim illa suppositio
oculus esse necessarius erat ad videndum. Signa huius suppositionis sunt eadem quae necessitatis
naturae; quamvis etiam quod non magis conveniunt uni termino quam alteri
par est ratio de signis, verbis negativis atque ac affirmativis quoad suppositionem
termini.

2a Regula quando propositio est indefinita id est si nullum omnino habeat signum — Num. 03us
sincategorematicum est, tunc si propositio sit in materia necessaria, id est, si praedicatum
necessario conveniat aut repugnet subiecto, tunc subiectum supponit distributive,
ita ut haec propositio: homo est animal: homo non est lapis idem sonent ac omnis homo est
animal, nullus homo est lapis, adeoque per his eadem repugnat ratio, quae per ipsa
probatur num. supra adductis. Si vero propositio sit in materia contingenti, id est,
si praedicatum possit a subiecto abesse et adesse, supponit subiectum disiunctive,
etiam in contextu iuxta regulam 2am supra num. datam: ita ut haec propositio
homo est doctus, equus est necessarius ad equitandum aequivaleant his, aliquis homo
est doctus, aliquis equus est necessarius ad equitandum iste quod

3tia Regula universalis. Terminus generaliter supponit iuxta exigentiam praedicati: et hinc 1o — Num. 04us
si praedicatum supra vocem aut syllabas termini cadat, est suppositio materialis
ut vox est monosyllabum. 2o si praedicatum sit terminus 1ae intentionis subiectum
supponit realiter ut homo est animal. 3io si praedicatum sit 2ae intentionis subiectum
supponit simpliciter ut homo est species. Verum signum universale per hanc suppositionem
est, cum non sit a subiecto. Si sit terminus communis fieri descensus ad inferiora,
sic non potest dicere homo est species quod et petrus est species. aut si subiectum
sit terminus specialis non potest fieri ascensus ut petrus est individuum quod et
homo est individuum: sed tamen fieri ascensus aut descensus in simplici
suppositione, sed sub terminis 3o ut exemplo ut genus est universale, sed
substantia corporea vivens animal est genus, quod substantia corporea vivens, animal est
universale. et vice versa, animal vivens corporea substantia est universale, sed animal
vivens corporea substantia est genus quod est genus est universale, hoc modo fit per
ascensum. 4to terminus subiectum supponit collective, quoties praedicatum est numerus
aliquis, ut electores omnes sunt novem. 5o ante terminus supponit subiectum
distributive quoties praedicatum est superlativus, supposito quod subiectum sit terminus communis,
ut ... est ... id est omnes ... etc. aut si praedicatum sit comparativus
ut leo est fortior cane: id est ... exceptiva
aut exclusiva: ut si dicam solus homo est risibilis id est omnis homo: aut praeter
hominem nullum est risibile: id est ... nec hic nec ille praeter hominem est risibilis.

4ta Regula. Terminus qui est terminus mixtus supponit iuxta exigentiam terminorum sincategorematicorum: — Num. 05us.
ut aut distributive si dicam nemo dormit nullus homo dormit: item nullibi
nunquam, nullo loco, nullo tempore. aut disiunctive alteruter id est

ac aliquis duorum v. hic v. ille; idem dic de neuter quia significat nullus duorum quod supponit distributive idem nec hic nec ille; uterque et huiusmodi. Et sic de signis, v. potius terminis mutatis; omnibus terminis ante syn: categorematicis aequivalentes supponunt iuxta suos terminos aequivalenter aequivalentes omnis homo est animal, idem est ac aliquis homo non est animal.

Regula pro suppositione praedicati

Num. 116. 1a Regula terminus supponit proprie formaliter realiter si proprie et non metaphorice, si non pro literas aut sylabas sed quod aliud si per modum terminorum quod intellectus de subiecto significat: saepe supponit metaphorice materialiter et simpliciter haec ex terminis iam sit nota.

Num. 117. 2a Regula praedicatum omnis propositionis negativae sive universalis sive particularis supponit distributive, particularis enim non est [illegible] malignantis natura, et omnis negatio quod invenit, minuit aut terminum, quod idem totum negat de subiecto, nullus homo est equus, aliquis homo non est equus, similiter nullus v. aliquis homo est bucephalus, nec hic v. alle equus, nisi haec regula impediat, idem quod etiam praedicato adveniat signum particulare speciale ex. nullus homo est aliquis lapis, tunc enim supponit praedicatum disiunctive.

Praedicatum propositionis affirmativae tam universalis quam particularis supponit distributive idque regulariter loquendo in omni materia ex. omnis homo est animal, aliquis homo est animal, non duo, omnis et aliquis homo est omne animal, sed aliquod animal utrumque ante terminum vg animal tali modo disiunctive supponat distributive aut confuse dumque ubi de universali in talis praedicato agemus.

Nota bene si dicatur signum universale affirmativum distributivum proximum, remotum ante distinguit aut confundit idem est ac si dicat, signum universale affirmativum facit quod subiectum quod ipsi est proximum distributive sumatur, terminus ante remotus idem est perfecte disiunctive et sic de terminis proximis et remotis omnium signorum

Num. 118. 3a Regula terminus in propositionibus affirmativis quam negativis non potest bona consequentia a sensu distributivo ad sensum collectivum, ut dum vg dico possum portare hunc et istum et illum lapidem, quod omnes possum portare simul, aut in negativa, Petrus et Paulus non est doctus, quod nullus homo est doctus nisi distributive enumerare omnes proprios homines et de quoque negare doctrinam, etiam bene dicitur quod nullus homo est doctus, ratio assertionis est, quod consequentia debeat contineri in praemissis sensus autem collectivus non continetur in distributivo haec est in regulis particularis inferiori idem obiectum simul sumptis, et tunc non est distributivus sed collectivus sensus, quando enim decem continebuntur in uno, bene verum unum continetur in decem.

excipe ab hoc rglā nām nḡtiā, qd̄ tunc valet, hic et iste hō ē aal, qa oīs hō ē aal. hac et ista et illa pfēo in deo ē infinita, qa oīs ē infinita. pariter in ngtivis, ubi pdicātū repugnat sbto

Colliges 1º qd̄ sit ascensus et descensus. ascensus ē qdo a sbbus sufficienter enumeratis ad unū procedo, ut Petrus sentit, Paulus sentit, et sic de aliis, qa oēs hoīes sentiunt. descensus fit ab uali ad sblia, eg. oē aal ē sensitivū, qa et brutū et hō; itē oē brutū ē aal irrāle, qa et leo et canis ē irrālis. Num 89us.

Colliges 2º ascensū et descensū ēe quatruplicē, 1us copulativus, 2us copulatus, 3us disjunctivus, 4us disjunctus. copulativus qdo per particulā et per integras proēs inferiora enumerantur, ut oē aal ē sensitivū, qa et hō ē sensitivus et brutū ē sensitivū; copulatus ē, dū in una proē copulatim per particulā et enumerantur, ut aer et ignis, et terra et aqua sunt 4uor, n cum duo aer ē 4uor ignis ē 4uor. disjunctivus fit integras proēs per particulā vel enumero inferiora, ut eg. aliquis hō ē doctus, qa vel Petrus ē doctus vel Paulus ē doctus. disjunctus tandē ē fit n per integras proēs sed in una proē sub particula disjunctiva vel inferiora enumerantur, sic aliquis oculus ē necessarius ad videndū, qa vel dexter vel sinister ē necessarius ad videndum, nus enim qfuse n dbē ē necessarius, et hinc nē aāo, cur dexter oculus sit necessarius ad videndum, cum neque sinister sit necessarius ea quo Num 90us.

Colliges ultimo Ascensū et descensū copulativū et copulatū gruere suppoē distributivae, suppoi collectivae autē solū ascensū copulatū; itē ascensū disjunctivū et disjunctū gruere suppoi dtae; disjunctum autē suppoi mixtae et confusae. ut in 3iribus ex exēplis patebit. Num 91us.

Obiicies 1º contra Rglā 1am N: 91. Terminus gnis afectus signo uali supponit distributivē vel collectivē: qom hac proē oīs hō ē albus, supponit distributivē aut collectivē cū tn̄ neutrū supponit sic. Rndes da. terminus gnis in suppoē reali supponit distrivē vel collectivē et in suppoē simplici, ne. V: Num: 72 utrū suppoō realis aut simplex dividatur in distributivā, videbis, qd realis; qa et rglā supponendi distrivē vel collectivē valent per reali; allata autē proō ē simplex uti N: 63 cum Num 92us. sbdsit 2o intētōis. sensus qui optō ē, qd terminus gnis afectus signo uali in suppoē reali supponat distrivē vel collectivē, n aliter ac terminus gnis uali afectus signis debet supponere distributivē, nisi per signū partle aut per pdicātū contingens restringatur, ut aliquis hō ē aal, aut hoīē doctus. sbdicat qd hō supponat distrivē, qa obst cū restringatur in allata proē per pdicātū 2o intētōis. rglā autē ultima N: 93 allata sbtalū sbi

exigeat Sbti supponere. Sbtum hic hoc supponit simpliciter unica
exigeat 1a unionis adeoque non dstie pro quovis hoc, sed pro objecto
mediato, v. g. humana natura abstracta respective tum quivis liber
etiam in tunc acquireret vel tunc pro additum vel praelatus tunc
restringit ad [illegible] non ita acquiret ad aal. Morale et Sydg v: N: 60.

Num. 97. Obr. et facile magebis iis responsio nunc dico hoc e aal reale supponit
dstie, quod etiam dum dico hoc e spes cum pts, aal reale distincta
quae pluribus individuis. sed tamen spes dicit naa quae pluribus
individuis quod in ambabus propositionibus pariter procedendum.

Rdts. ca. nc. adp.: dum aal reale dicit naa quae pluribus intrinsece
et fundamentaliter cum formaliter et hoc non sed etiam spes dicit
naa quae tum intrinsece et fundamentaliter non spes dicit naa quae hoc
et formaliter cum nc et par. explico, aal et reale intrinsece sunt
partes constituentes hoc realiter, et ut sic sunt utique, tum interim
tunc hae partes intrinsecae constituentes hunc dictum hoc non insunt illo
ceteri hoc, sed tum praebent fundamentum intellectui ut abstrahat
eam dictio hoc et quaerat eandem essentiam, utpote existentem intra Petro et Paulo
tali modo sunt spes formaliter et totalis; quae cum haec non ita habeat
a parte rei sed tum per intellectum, haec est res ut etiam aut reale ad aal reale,
quod ut est a parte rei non aptum est inesse pluribus sed est contractum ad hoc
individuum. Adeoque non est naa quaevis pluribus hoc, sed tum inplicat,
praeterea dicit pro ista certa intrinseca realia, quae sunt similia in Petro et Paulo,
in spie autem hoc non sunt similia, sed eadem debent apta esse inesse
pluribus ut in hoc de illis videbimus, quod cum fiat per fictionem
intellectus spes est tunc 2a unionis aal aptum reale [illegible] adeoque
potest videri quod suppositio realis in propositione hoc e aal reale
sit dstiva et etiam in simplici hoc e spes.

Num. 98. Obj. vel. in hac propositione alqs oculus videt oculus supponit dte, quod etiam
in ista alqs oculus e aptus ad videndum. prob. quia Sbtum supponit 2a
exigeat Sbti; sed in utraque propositione Sbtum aequaliter convenit Sbto quod
in pts. visio respectu oculi in utraque propositione e contingens quod aequaliter
convenit

Rdts. ca. nc. adp.: cum non est hujus pro: da. visio etiam ita dum ut in 1a
Sbtum involvat ta. ita ut nullum Sbtum fiet in 2a involvat na. eo
ipso quod dum dico oculus videt dtus atque involvitur, debet quod etiam dari
illo oculus ad effectus dtus exigit dtum eam; in 2a autem tum dicitur
ille oculus capacitas videndi. quo dum hic sit necesse in uno qua in altero oculo
etiam nec hic, nec ille oculus dte aptus erit ad videndum v: N: 91
aliter ... si dicerit alqs oculus potest videre, cum in ipsa cuivis

oculo [illegible] etiam [illegible] est [illegible] [illegible] oculus potest videre. [illegible]
oculus etiam potest videre. Sequitur si dicam aliquis oculus debet videre vere
[illegible], quod [illegible] oculo non [illegible] videre, [illegible] ante hoc [illegible], alterum
hic [illegible] illa [illegible] oculus debeat videre: et [illegible] sequitur [illegible] idem, ac aliquis oculus
est [illegible] ad videndum

Nota [illegible] [illegible] hoc dispositus resolvitur [illegible] hic dispositus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Categor: [illegible] est [illegible] [illegible] Num. gens.
ante hoc [illegible] supponit [illegible] [illegible] [illegible] exiget et sequitur [illegible] et
[illegible], et illo et [illegible] aliquis hic est dispositus [illegible] [illegible] [illegible]
hoc dispositus et [illegible] hic [illegible] [illegible], nec [illegible] nec illo [illegible], nec
hic nec illa hoc dispositus [illegible] dispensandum de similibus

Articulus 3tius

De

Reliquis terminorum proprietatibus

Secunda terminorum proprietas est Status qui est [illegible] termini [illegible] Num. gens.
[illegible] [illegible] principale importata ut [illegible] Petrus currit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Petro praesente supponit [illegible]
principale, [illegible], [illegible] exercet officium [illegible], ut [illegible] in hac [illegible],
Petrus qui fuit miles, est monachus, ad [illegible] principale [illegible] ante
ad [illegible] principale fuit attenditur. [illegible] Status [illegible] [illegible] [illegible]
restrictione aut ampliatione [illegible] [illegible] [illegible] importato, supponit [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] solum in [illegible] [illegible]
differt a [illegible] accidentali de qua N. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] etiam in singulari [illegible], [illegible] Petrus currit.

[illegible] est Ampliatio qua [illegible] [illegible] [illegible] termini [illegible] [illegible] a [illegible] ad Num. gens.
[illegible] [illegible], ut si dicas Justi in perpetuum vivent. Justi [illegible]
[illegible] [illegible] vivent [illegible] deberet supponere [illegible] Justis [illegible], ampliatur
ante [illegible] ad [illegible], qui sunt Justi, [illegible] qui fuerunt. aut avari expetunt
pecunias [illegible] [illegible] [illegible] avari expetunt [illegible] pecunias, sed ad [illegible]
[illegible] et [illegible] et futuras expetivere, et futuri avari expetent
[illegible] pecunias [illegible] [illegible] possibiles et imaginarias.

[illegible] est restrictio [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] termini ad [illegible] ad [illegible] Num: gens.
supposit. [illegible] [illegible] [illegible]. hoc [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ampliatio, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] infer: ad [illegible] [illegible] [illegible] hoc dispositus [illegible] [illegible]
[illegible], ut [illegible] [illegible] dispositus [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]